

Nr 52

Kungl. Maj:ts proposition med förslag om statlig garanti för Aktiebolaget Atomenergis förpliktelser enligt atomansvarighetslagen den 8 mars 1968; given Stockholms slott den 8 mars 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Krister Wickman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Kungl. Maj:t bemyndigas ikläda staten garanti för Aktiebolaget Atomenergis förpliktelser enligt atomansvarighetslagen den 8 mars 1968.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 8 mars 1968.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Statsrådet Wickman anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *statlig garanti för Aktiebolaget Atomenergis förpliktelser enligt atomansvarighetslagen* och anför.

Bestämmelser om skadestånd och försäkring vid atomreaktor drift m. m. finns i atomansvarighetslagen den 3 juni 1960 (nr 246). Lagen gäller t. o. m. den 31 mars 1968. I prop. 1968:25 lade Kungl. Maj:t fram förslag till ny atomansvarighetslag avsedd — att med undantag för vissa bestämmelser om ersättning av statsmedel — träda i kraft den 1 april 1968. Riksdagen biföll propositionen den 6 mars 1968 (1LU 13, rskr 77). Kungl. Maj:t har tidigare idag förordnat att ny atomansvarighetslag skall utfärdas i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut.

Enligt 1960 års atomansvarighetslag är innehavare av atomanläggning skyldig att oberoende av vållande svara för s. k. atomskada i följd av händelse som inträffar i anläggningen eller under transport av s. k. atomsubstans från eller i vissa fall till anläggningen eller som i övrigt inträffar utanför anläggningen och orsakas av atomsubstans som anläggningsinnehavaren haft i sin besittning och som inte därefter varit i annan anläggningsinnehavares besittning. Ansvarigheten är begränsad till 25 milj. kr. för varje händelse. I fråga om personskada är ersättning begränsad till 200 000 kr. för varje dödad eller skadad person. För vad anläggningsinnehavare utgett i skadestånd har han regressrätt bara mot den som själv uppsåtligen vållat skadan eller som åtagit sig att svara för skadan. Anläggningsinnehavare är vidare skyldig att täcka sin ansvarighet med försäkring. Försäkringsplikt åvilar inte staten. Annan anläggningsinnehavare kan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer befrias från försäkringsplikt, om betryggande säkerhet ställs för förpliktelserna enligt lagen samt det visas att det på tillfredsställande sätt har sörjts för reglering av uppkommande skador. I fråga om innehållet i övrigt i 1960 års

atomansvarighetslag hänvisas till den redogörelse som lämnats i prop. 1968: 25.

Som framgår av nämnda proposition bygger den nya atomansvarighetslagen på samma grundläggande principer som 1960 års lag. Av de ändringar i förhållande till gällande rätt som den nya lagstiftningen medför är följande av intresse i detta sammanhang. Under det att 1960 års lag är tillämplig endast på atomanläggning i Sverige och på olycka som inträffar inom landet, är den nya lagen tillämplig också på atomanläggning som ligger i främmande stat vilken är bunden av den i Paris den 29 juli 1960 avslutade konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område (Pariskonventionen) och på s. k. atomolycka som inträffar inom sådan stats område eller på eller över område som inte tillhör någon stat. Ansvarighet enligt lagen inträder inte för innehavare av atomanläggning i Sverige med anledning av atomolycka som orsakas av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art. Ansvarsbeloppet för varje olycka utgör enligt den nya lagen 50 milj. kr. eller det lägre belopp, lägst 25 milj. kr., som Kungl. Maj:t med hänsyn till en atomanläggnings storlek eller art, omfattningen av transport eller annan omständighet fastställer. Maximibeloppet för ersättning vid personskada höjs från 200 000 till 1 milj. kr. per person. Anläggningsinnehavaren får regressrätt bara mot fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen eller som genom skriftligt avtal med anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för skadan. Den nya lagens bestämmelser om försäkring överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i 1960 års lag. Utvidgningen av lagens tillämpningsområde och Sveriges tillträde till Pariskonventionen medför emellertid att skyldigheten att hålla försäkring resp. ställa annan säkerhet enligt den nya lagen avser också anläggningsinnehavares förpliktelser enligt annan konventionsstats lag. Beträffande lagens innehåll i övrigt hänvisas till prop. 1968: 25.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1960: 172, SU 176, rskr 378) har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1960, den 18 december 1964 och den 24 november 1967 iklätt staten garanti för de förpliktelser enligt 1960 års atomansvarighetslag som åvilar Aktiebolaget Atomenergi i fråga om de atomanläggningar som bolaget innehar och driver i Stockholm och Studsvik. Samtidigt har Kungl. Maj:t med stöd av lagen befriat bolaget från försäkringsplikt enligt samma lag i fråga om dessa anläggningar. Genom beslut den 30 december 1960 har Kungl. Maj:t vidare uppdragit åt vattenfallsstyrelsen — numera vattenfallsverket — att sörja för regleringen av de atomskador för vilka staten på grund av nämnda garantiåtaganden är ansvarig.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 mars 1968 har Aktiebolaget Atomenergi under hänvisning till Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut den 30 december 1960, den 18 december 1964 och den 24 november 1967 hemställt att bolaget som innehavare av de atomanläggningar som avses med nämnda

beslut med verkan från och med den 1 april 1968 befrias från försäkringsplikt enligt den nya atomansvarighetslagen samt att staten ikläder sig ansvar för bolagets förpliktelser enligt nämnda lag och åtar sig att svara för regleringen av uppkommande skador.

I prop. 1960: 172, varigenom Kungl. Maj:t hemställde om riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att ikläda staten garanti för Aktiebolaget Atomenergis förpliktelser enligt atomansvarighetslagen den 3 juni 1960, anförde chefen för handelsdepartementet bl. a. följande. Bolagets verksamhet finansieras så gott som uteslutande med statsmedel. Statsfinansieringen innebär att bolagets försäkringspremier bestrids med statsmedel som är avsedda för bolagets atomverksamhet. Det får anses riktigare att — på samma sätt som både enligt atomansvarighetslagen och på andra områden gäller för rent stillig verksamhet — bolagets ansvarighet för atomskador från dess atomanläggningar inte täcks genom försäkringar. I stället bör staten ta på sig bolagets ansvar. Detta kan lämpligast ske genom att staten ikläder sig garanti för bolagets förpliktelser enligt atomansvarighetslagen. Härmed möjliggörs att Kungl. Maj:t med stöd av lagen befriar bolaget från försäkringsplikten. En sådan lösning är förenlig med den av Sverige undertecknade Pariskonventionen.

Förhållandena beträffande finansieringen av Aktiebolaget Atomenergis verksamhet har inte undergått några förändringar sedan riksdagen år 1960 lämnade Kungl. Maj:t det i prop. 1960: 172 begärda bemyndigandet. De skäl som föranledde Kungl. Maj:t att med stöd av bemyndigandet ikläda staten ansvar för de förpliktelser som enligt 1960 års atomansvarighetslag åvilar bolaget som innehavare av vissa atomanläggningar och i samband därmed befria bolaget från försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen består alltså. Tillkomsten av den nya atomansvarighetslagen med ett utvidgat tillämpningsområde och med en väsentlig höjning av ansvarsbeloppen medför snarast att dessa skäl ökar i styrka.

Jag föreslår därför att Kungl. Maj:t begär riksdagens bemyndigande att teckna garanti för bolagets förpliktelser enligt den nya atomansvarighetslagen. Som hittills bör regleringen av eventuellt uppkommande skador handläggas av vattenfallsverket men kostnaderna härför bestridas av bolaget.

Om atomskada uppkommer och ger upphov till ersättningsanspråk mot staten på grund av garantiåtagandet, bör medelsbehovet antingen underställas riksdagen eller, om riksdagen inte är samlad, täckas genom anväande av medel från förslagsanslaget till extra utgifter.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att ikläda staten garanti för Aktiebolaget Atomenergis förpliktelser enligt atomansvarighetslagen den 8 mars 1968.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten